П III 34

НОВА ПОШТА

Примерак 16 филера

"НОВА ПОШТА"
излази сваког дана ујутру, осим понедеоника и дана иза празника
Редакција и администрација:
УЈВИДЕК, ОРСАГЗАСЛО ТЕР 6/I
Телефон: 39—39. ■ Пошт. фах 260
Чек. рачун код Пошт. штед. 18.254
Месечна претплата: 4.30 пенга, тромесечна: 12.40 пенга.

Год. IV. | Ујвидек, уторак, 9 мај 1944 | Број 102

Са тешким губицима по Совјете завршена је одбранбена битка у Молдавији

Двојака политика Совјета према Пољској

На Берлин је јуче по дану поново извршен терористички напад

Немачка Врховна команда јавља из Главног стана Вође Рајха:

Непријатељ је и јуче испред Севастопоља нападао јаким снагама уз јаку артилериску ватру. Док је после огорчених борби на јужном сектору непријатељу успео један упад, наше трупе су на северном сектору разбиле све непријатељске нападе. Током одбијања напада јаких одреда непријатељских борбених авиона, наши ловци и ескадриле борбених авиона као и противавионска артилерија, уништили су 130 совјетских апарата. У ваздушним борбама је само поручник Ламберт оборио 14 авиона. У тешким одбранбеним борбама на Кримског Полуострву поново се нарочито одликовала Девета противавионска дивизија под командом генерала Пикерта. Дивизија је јуче јавила о обарању хиљаду четиристотинитог авиона.

Источно од румунског Серета у чврстим борбама заузели су наши тенковски гренадири један доминирајући висински положај. Уништили су 15 непријатељских тенкова, 41 топ и привели многе заробљенике.

Засада је завршена одбранбена борба, која је почела између Прута и Молдаве 26 априла. Осујећени су усиљени покушаји продора бољшевика, вршени са 20 артилериских и више тенковских дивизија, на огорченој и одлучној одбрани немачких и румунских трупа, које се налазе под командом пешадијског генерала Вевера, које су примерним другарством успешно потпомагали одреди немачког и румунског ваздухопловства. Непријатељ је поред тешких губитака у крви изгубио 386 тенкова, 92 топа и 100 авиона. У тим борбама нарочито се одликовала тенковска гренадирска дивизија „Велика Немачка" под командом генерала фон Мантајфела.

Код нетунског мостобрана непријатељ је покушао месне продоре, које смо ми одбили. Наша далекометна артилерија гађала је са добрим дејством непријатељске магацине ратног материјала и погонског горива.

Британски и североамерички одреди бомбардера јуче и у току прошле ноћи извршили су терористички напад на квартове за становање Букурешта. Напад је проузроковао штете, а грађанско становништво имало је губитака. Немачка и румунска ваздушна одбрана оборила је 14 непријатељских авиона.

Многобројни североамерички бомбардери, под заштитом густих облака извршили су терористички напад на главни град Рајха и на више места у западној Немачкој. Нарочито су настале штете у зградама за становање берлинских квартова, у културним институцијама, а и становништво је имало губитака. Поједини британски авиони у току прошле ноћи бацили су бомбе у простор Келна и Диселдорфа. Код тих напада, као и изнад територија запоседнутих на западу, противавионске снаге оборише су 26 непријатељских авиона, међу којима 17 четворомоторних бомбардера.

Извештај о борбама на Источном фронту

Берлин, 8 мај. — (Интеринф). Борбене операције на целом Источном фронту ограничиле су се искључиво на Кримско полуострво, где су бољшевици извршили напад великог стила на спољна утврђења на северу, а 7 маја и на јужном делу. Сем уобичајене јаке артилериске ватре, која није донела за Совјете очекивани резултат, бољшевици су у недељу бацили у борбу сво ваздухопловство, које им је стојало на расположењу. У жестоким борбама у ваздуху немачки и румунски ловци оборили су 90 совјетских апарата, а контраавионска артилерија оборила је 33 авиона типа „Стормовик". Сем огромних губитака од 123 авиона Совјети су изгубили још 7 апарата. Те авионе уништили су немачки борбени апарати, који су извршили изненађујући напад на један совјетски пољски аеродром. Немачки борбени авиони пуним поготцима ућуткали су шест бољшевичких тешких хаубица и онеспособили за борбу шест тенкова. Док су бољшевици, који су били у великој надмоћности у људству, успели да постигну мање упаде на неким местима на јужном делу нападачког простора, на северном сектору немачке и румунске трупе полетним противнападима поново одбили Совјете наневши им тешке губитке. У току ноћи трупе, испред притиска надмоћног нападача, са претпростора који је сасвим преоран јаком артилериском ватром, повукле су се у скраћени одбранбени положај. У току немачких и румунских нападачких подухвата дуж источног сектора румунског Серета преотет је од бољшевика један упорно бранјен висински положај и уништено 15 совјетских тенкова, 41 топ и једна тешка противавионска батерија. Једну већу совјетску борбену групу отсекли смо од њених позадинских веза и уништили је изузев 100 заробљеника. На средњем току Серета бољшевици су у недељу имали потпуно пасивно држање. Према томе, у том простору има се сматрати као коначно неуспео совјетски напад током кога су изгубили више од 300 тенкова, 92 топа и више од 100 авиона. Са осталих сектора Источног фронта нису приспели извештаји вредни пажње изузев нападачких подухвата извршеног од стране немачких и мађарских нападачких трупа у прикарпатском простору, који је довео до јачег појачања њиховог положаја.

НОВ ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР

Будапешта, 8 мај. — (МТИ) Регент је, на предлог Министра финансија, поставио за државног секретара д-ра Паул Ивана, бившег начелника министарства са титулом државног секретара.

Румунски ратни извештај

Букурешт, 8 мај. — (ДНБ). Румунски ратни извештај од 6 маја гласи.

На Кримском полуострву Совјети су извршили нов напад на севастопољски мостобран, али су их немачке и румунске трупе одбиле наневши им велике губитке. Из Бесарабије нема ништа значајно да се јави. У Молдавији задржано је артилериском ватром неколико совјетских напада. Одбрана је била потпомагана и јаким одредима ваздухопловства. Непријатељ је изгубио 11 тенкова, као и велики број топова. У ноћи између 5 и 6 маја англо-америчко ваздухопловство напало је Кампину, а у суботу извршило је сконцентрисан напад на Турн Северин, Крајову, Кампању, Брашову и Питести. У квартовима за становање нанете су штете, а грађанско становништво имало је губитака. Оборили смо више непријатељских авиона.

МАРШАЛ ПЕТЕН ПУТУЈЕ У ПАРИЗ НА ДУЖЕ ВРЕМЕ

Париз, 8 мај. (ДНБ) — У француском главном граду објављен је службени комунике, према коме ће шеф државе маршал Петен поново отпутовати у Париз. Петен је већ приликом последњег боравка у Паризу дао наслутити, да ће се ускоро вратити у близину главног града, пошто би волео да тамо проведе дуже време зато што је Париз највише претрпео услед рата. У меродавним француским круговима изјављују, да путовање шефа државе не значи премештај места боравка владе. Ништа се не зна о дужини париског боравка маршала Петена. Шеф државе већ одавно је имао у плану да посети градове у северној Француској. Наиме, када је последњи пут био у Паризу, посетили су га градоначелници више градова у северној Француској и умолили га да учини посету њиховим градовима.

Нов терористички напад на Берлин

Берлин, 8 мај. — (ДНБ). У понедељак пре подне продрли су над територију немачког Рајха јаки одреди америчких бомбардера, и искористивши облачно небо, извршили су нов терористички напад на главни град Рајха. Напад на Берлин извршен је без икаквог осматрања циљева, потпуно слепо. И из средње Немачке такође јављају о бомбардовањима. Америчке бомбардере, који су дошли са јаком ловачком пратњом, присилила је немачка ваздушна одбрана већ при прелазу граница Рајха на борбу. Изнад средње Немачке дошло је до ваздушне борбе великог стила

Терористички напад на Букурешт и Београд

Берлин, 8 мај. — (ДНБ). Јаке формације северноамеричких бомбардера извршили су у недељу напад на Букурешт Нападаче су немачки и румунски ловци присилили на борбу изнад јужне Румуније те их разбили. Бачене бомбе су првенствено погодиле квартове за становање у Букурешту. Немачки и румунски ловци оборили су 10 непријатељских апарата.

Нападачке формације непријатеља извршиле су напад и на Београд бацајући бомбе. У ваздушној борби успешно су учествовали румунски ловци. (МТИ)

ВИШИ И НАДАЉЕ ОСТАЈЕ СРЕДИШТЕ ФРАНЦУСКЕ ВЛАДЕ

Берлин, 8 мај — (ДНБ) Са надлежног немачког места информативно се саопштава:

У понедељак су упутали информатора Вилхелмштрасеа да ли одговара чињеницама да је маршал Петен напустио са својом пратњом Виши у намери да се настани у близини Париза. Информатор је одговорио, да о томе нема никаквог службеног комуникеа, али како је сам сазнао, само једном саопштење издато је у Француској у том погледу, те према томе није у ситуацији да са немачке стране заузме став о карактеру места боравка шефа француске државе, као и о времену и природи тога боравка На даље питање да ли би једна таква сеоба значила да ће Виши као седиште француске владе бити напуштен, информатор је изјавио, да о томе ништа не зна, као и да је обавештен, да ће једно одељење немачке амбасаде и надаље остати у Вишиу, из чега се може закључити да као седиште француске владе треба и на даље сматрати Виши.

ПОЈАЧАНА АКТИВНОСТ ПОРТУГАЛСКИХ КОМУНИСТА

Лисабон, 8 мај — (ДНБ). У Португалији све веће размере узима подземни комунистички покрет. У комунистичким квартовима дељени су штампани летци са потписима комунистичких вођа распуштене португалске комунистичке странке. У летцима се тврди, да у Португалији зато постоје тешкоће јавног снабдевања, што се животне намирнице упућују у Немачку. Комунисте позивају раднике на грађански рат против владе Салазара, а земљоделнике, пак да не изврше предају производе властима.

У вези са подземном акцијом комуниста португалска католичка ревија „Вос" објављује уводник у коме указује на једновремену акцију енглеског радија, који стално напада владу Салазара и који покушава да распламти страсти да би дошло до грађанског рата. Лист констатује, да није тешко наћи везу између тих догађаја.

Кроз штампу

Швајцарска и инвазија

„Пешти Хирлап" цитира „Ноје Бернер Цајтунг", чији главни уредник, посланик Фелдман, у чланку „Швајцарска и инвазија", наглашује да напад на Европу тешко погађа Швајцарску ма где да се инвазија догоди. Нема никаква разлога за безбрижност, као ни на непосредну узнемиреност — пише Фелдман — несумњиво је, међутим, да инвазија привредну ситуацију Швајцарске битно стежава, а исто тако и њен трговинско-политички положај. Од привредних последица су, међутим, много заплетеније последице војне у случају ако напад на Европу уследи у Јужној Француској. По мишљењу писца, у томе случају обе зараћене стране везују крупни интереси за саобраћајне путеве који воде кроз Швајцарску. То значи, да за Швајцарску расте ратна опасност. Посланик Фелдман види задатак Швајцарске у томе да се безусловно придржава неутралности. Што она јасније и несумњивије врши тај задатак, тим има више шанса да ће све до краја остати удаљена од рата. Швајцарска у овоме бурном отсеку рата држи у великој мери своју судбину у властитој руци".

#

„Нојес Винер Тагблат" доноси из Букурешта: „Буковина је учлањена у Савез Совјетских Република. Већина совјетских чиновника који су у Буковини преузели власт, Јевреји су. Њихово прво дело је било да су својим расним друговима одмах предали у власништво куће, трговине и привредна газдинства. Становништво је морало после запоседања да испуни упитне табаке разних боја. Црвене формуларе добили су они који су се изјаснили за комунизам. Они су одмах увршћени у црвену армију и распоређени на северним секторима фронта. Особе које су остале у дистанцији према комунизму морале су испунити жуте табаке, и они су увршћени у радничке батаљоне. Политички сумњива лица, и они за које се сматрало као доказано да су стајали у односима са национално-румунским круговима, депортовани су у унутрашњост Русије".

#

„Дојчес Фолксблат" објављује, у изводу, чланак д-ра Гебелса у првом броју новопокренутог немачког листа „Фронт унд Хајмат", под насловом: „Немачки војник је политички војник", у којем се између осталога каже: „Овај се рат не може упоредити са осталим ратовима. Немачки се народ данас не бори ни за неку покрајину, ни за исправку граница, него за свој живот. Његови непријатељи угрожавају његове најелементарније захтеве, и осигурање националног му опстанка". По д-ру Гебелсу, непријатељи Немачке хтели су овај рат, да би победом, којој су се надали, довели бољшевизам и плутократију да завлада светом. „Таква победа би — каже Министар Рајха — значила уништење и потпуно истребљење немачког народа. Против тога се Немачка ставља у одбрану свима средствима која јој стоје на располож̌ењу, Немачка води одбрамбени рат у најпунијем смислу речи"

„Мађаршаг" доноси од својег берлинског уредника: „Инвазионо добовање узело је у Лондону нечувене сразмере. Обелодањено је, на пример, да су фотографска одељења начинила скоро пола милиона фотографских снимака о систему европске одбране, за израду инвазионих планова. У Берлину указују колико је, насупрот свему томе, нервозно расположење у целој Енглеској. То има да се захвали не у последњем реду и совјетској штампи и радију, који ни за тренутак не престају са захтевањем успостављања другог фронта. Тако „Правда" и „Известија" ваздушни рат сматрају тек другоразредним као и рат нерава уперен против савезника Немачке".

„Ту све већу нервозу не ублажују ни алири Ајзенхауеровог заменика Монтгомерија — пише даље лист — који путује унакрст по Енглеској, држи „инвазионе беседе" и својим ексцентричним држањем је већ узвитлао много прашине. Електричном железницом или аутом јури од вароши до вароши, дели аутограме и кад у некоме ресторану седне за сто, већ почиње да држи говор. Енглеска, дакле — завршује „Мађаршаг" — игра вештицину игру путем политике, ратовања и пропаганде. Енглеска храбри, бодри и одушевљава саму себе, али у чемерним часовима ипак стреми: шта ће бити ако ипак друкчија буде неумољива стварност?"

#

„Регели Мађарорсаг" доноси из Берлина: „Берлинска штампа назива преухитреном одлуком изјаву издату са седнице конференције у Лондону, по којој ће Савезници само онда испунити своје обавезе кад буду умаширали у Берлин. „Кад би то било тако једноставно!" — пише берлинска „Морген-пост". У ту сврху би Савезници прво морали да започну инвазију. Досад су, међутим, они само говорили о инвазији, вежбали се, одржавали смотре, а иначе нису учинили ни један корак који би их приближио циљу. За одбијање инвазије — пише лист — не стоје спремни рекрути, него војници који су се показали као ваљани на свима европским фронтовима; војници о чијем борбеном духу су се Англосаксонци већ код Касина могли прилично осведочити. Најмодерније утврђен бедем чека англосаксонске војнике, и немачки војници знају врло добро да ће се сад, најзад, сукобити са непријатељем чији су авиони убијали недужне немачке жене и децу".

„Према „Дојче Алгемајне Цајтунгу" — пише „Регели Мађарорсаг" — одлука на конференцији у Лондону баца живу светлост на расположење Савезника. Из уљуљкивања у паде, пробуђење ће бити страховито".

ШВЕДСКИ ЕКСПОРТ МЕТАЛА

Стокхолм, 8 мај — (Интеринф) Лист „Афтон Тидининген" пише, да је услед смањења експорта метала из Шведске у Немачку обустављен рад у више рудника, те је уследило и отпуштање радника у маси (МТИ).

Ситуација код нетунског мостобрана

Берлин, 8 мај. (Интеринф.) — Интеринф јавља у вези са борбама у јужној Италији:

Код нетунског мостобрана, на путу према Априлији, Англосаксонци су у недељу покушали напад у два маха у јачини две чете. Њихови подухвати сломљени су у сконцентрисаној артилериској ватри. После противнападима осујећених неколико напада на разним фронтовима, прошлог дана Англосаксонци нису предузимали нове подухвате. На средњем сектору простора код Нетуна завршен је низ борби, које су почеле немачком иницијативом Током тих борби наше трупе постигле су стратегиски важне положаје. Јако су тешки губитци инвазионих трупа. У недељу код Нетуна одлетела су у ваздух два велика магазина муниције, а и у самом Нетуну настао је пожар. Са фронта у јужној Италији не јављају о већим операцијама.

АМЕРИЧКИ ПИЛОТИ ПУЦАЛИ НА СВОЈЕ ДРУГОВЕ У ЗАЛИВУ РАБАУЛ

Токио, 8 мај. — Агенција Домеј јавља из Рабаула, да су 1 маја поново осмотрили како америчко ваздухопловство очајнички и слепо врши нападе. Амерички пилоти су пуцали на своје другове, чији су апарати оборени од стране јапанског ваздухопловства у заливу Рабаул, и поубијали их када су покушали да се спасу.

БИСКУП СПАСАО СТОТИНУ ИТАЛИЈАНСКЕ ДЕЦЕ

Берлин, 8 мај. (ДНБ) — Према извештају из Рима, бискуп Чивита Вакије спасао је стотину мале деце. Деца су се упутила у цркву разрушеног града Тарквиније, да би примила прву причест. Тај град из Старог века био је ненастањен све до данас. Међутим, данас је пун избеглица, а непријатељски авиони појавили су се баш тада када је бискуп давао избегличкој деци прву причест. Бискуп је одвео децу у једну катакомбу из Средњег века, где је извршио црквени обред, тако да деца нису страдала услед ваздушног напада.

ИЗЈАВА ИМРЕДИ БЕЛЕ, ШЕФА СТРАНКЕ »ОБНОВЕ« САРАДНИКУ »ЕШТИ УЈШАГА«

Будапешта, 8 мај (МТИ) — »Ешти Ујшаг« пише: На питање сарадника »Ешти Ујшага« шеф странке »Обнове« Имреди Бела одговорио је следеће:

»Са неуспехом су завршени преговори које је водио Бардоши Ласло, бивши претседник владе, ради груписања десничарских странака. Током вођења преговора доказало се, да је коначно прошло време преговора и разговора и да уједињена мађарска снага не може ништа очекивати од такозваних премостивих формула, већ само од акције. Са своје стране не видим никакав смисао у вођењу даљих преговора између странака. Тежиште унутрашње политичке акције је преместило се на места где је могућност само акција, а уједно се дала и прилика влади за акцију. У скорој прошлости извршене су велике промене на свима линијама мађарског јавног живота. Пре два месеца још нико не би ни помислио да ће учињене мере за тако кратко време донети тако основне промене. Те резултате баш зато треба проширити и створити предуслов да влада може још енергичније, брже и успешније да ради и да боље премести акцију свога рада на поље стварања и изградње

ВИТЕЗ ЈАРОШ АНДОР:

У унутрашњем политичком животу треба спровести војну политику

У суботу, пре подне, приликом свечаног уваћања у дужност новога великога жупана Кукорели Ђерђа, а који је постављен на чело сједињених жупанија Њитре и Пожоња, одржана је свечаност којој је присуствовао и Министар унутрашњих послова витез Јарош Андор, који је одржао следећи велики говор: »Када сам данас дошао овамо, да присуствујем овом свечаном чину, прве своје речи упућујем жупанији, али уједно и свима другим жупанијама државе, да инсталација у дужност великога жупана не може бити свечаност. Не живимо у временима када можемо прослављати.

»Данашња су времена тешка и судбоносна, — наставио је министар —. Ако би данас неко хтео одговор на питање шта треба да учини, шта је задатак мађарске управне власти, какав је радни програм самоуправе, шта треба да чини данас сваки Мађар у пространој отаџбини, онда се на исто једном јединим реченицом може одговорити: Учинити све за достизање победе. Данас у правоме смислу речи не би смела ни да постоји унутрашња политика. На место унутрашње политике данас треба поставити војну политику. Влада је свесна овога. Она преузима не само у техничком смислу речи сву тежину у овој отаџбини од политичких странака и политичких покрета. него преузима на себе и рад, јер у овој држави данас није битно реч. није битно писање или слово. Најважније је данас искључиво: дело. Онај који чезне за индивидуалном славом и који хоће личне лаворове венце да побере за свој венац, тај може наћи лавор, али тај лавор налази се преко Карпата. Овде у унутрашњости државе тражимо мир, ред и дисциплину. Првенствено желим љубав мађарског другарства, који са разумевањем држи у својој руци сваки откуцај пулса мађарског живота. Ако ово, пак, појединци не би разумели, онда ћу морати ово да захтевам израза и војне дисциплине. Друштвеност ове државе подељена је данас на два табора. Само ова два табора сам вољан да признам: један, који овде раде, а други табор војника који се боре на пољу.

Сваки атом мађарске управне власти, не само државне већ и жупанијске, градске и општинске, као и на свима фронтовима рада, морамо осигурати дисциплину да би били у стању да пружимо довољно оружја, стално поверење и енергију војсци која се на фронту бори.

Када оволику енергију тражимо, морамо на њој саградити данашњи мађарски свет, дајући одговорност у руке људи чврстих и одговорних становишта. Ову државу могу да воде само људи који су способни да кроз највеће опасности издрже и спроведу државу кроз искушења. Данашња мађарска управна власт нема потребе за људима мекушцима. У оваквим временима људи променљивог карактера, а који се по мигу владе мењају десно лево, нису способни за управљање мађарском судбином. Ми нисмо вољни да задремамо, ми стојимо на тлу политичких чињеница, које одлучују ситуацију снага. Ова се држава не би могла усрећити поред Совјета или Англосаксонаца, јер географски положаји ове државе као и контра револуционарни дух треба да поставе народ пред идеју савременог национализма. Што се ми боримо као савезници и у духовној заједници са немачким Рајхом на једној линији, то не произилази из политичког интереса немачког Рајха, него је искључиво резултат самосвесне мађарске политике. Не може бити поштен Мађар онај који будућност народа не тражи на овом путу.

Нашим хонведима, који се на фронту боре, морамо дати сву могућу потпору. Мађарски војник мора осетити да му потребну снагу пружају тринаест и по милиона Мађара. Ми морамо прихватити идеју мађарског националсоцијализма, која сама у себи садржи хиљадугодишњу историску прошлост и част предака. а која је фронт људи са чврстом кичмом и свешћу Влада ће и даље ићи својим путем. Од критичара тражим да проговоре онда, када после решених проблема једва буде било што за програм. Када са љубављу поздрављам великога жупана, кога инсталирам, као и чиновнике муниципије, тада их молим да цео свој рад у потпуности укопчају са потребама ова два табора: у службу радника и бораца. Јер садашњошћу и будућношћу ове државе доминирају искључиво војни интереси. Прекјуче, неколико часова после бомбардовања. посетио сам бомбардована места. Преживео сам чудновато дубок утисак. Увидео сам, да се са јуначком срчаношћу можемо сусрести не само у великим немачким градовима, већ да је и Будапешта постала господар пожртвовања и војне срчаности.

Ударима бомби, као и уништавајућег пламена, расветао се чудан дух пожртвовања. Ми, који смо обишли фронт, врло добро знамо шта значи када у тешкој ситуацији у сред опасности поникне другарство. Велика мисао не себичне пожртвованости изграђује се и у мађарском животу. Њени резултати рађају се уз болну цену, али опаки непријатељ ни не слути са каквом мером кује отпорност и борбеност мађарског народа. Из тога сам разлога илустрације ради изнео пред ову муниципију ову слику, јер знам шта значе моралне вредности.« Завршетак говора витез Јароши Андора пропраћен је непрекидним аплаудирањем и узвицима: Живео!

Грађанство Ујвидека са великим одушевљењем примило је вест о именовању великог жупана града Ујвидека д-р апатини Фернбах Петера

Велики жупан града Ујвидека д-р апатини Фернбах Петер

У нашем недељном броју јавили смо, да је Регент Мађарске поставио за великог жупана града Ујвидека д-р апатини Фернбах Петера. Ту вест примило је са неподељеним задовољством грађанство Ујвидека. Велику срећу и задовољство изазвала је околност, што је на чело града, на тај високи положај постављен д-р апатини Фернбах Петер, који је родом из Темерина, али се убраја у наше суграђане, пошто је сву своју активност посветио Темерину и Ујвидеку. Друга околност која је такође изазвала задовољство, јесте та што је на положај великог жупана дошла личност која најсавршеније познаје све проблеме града. Д-р апатини Фернбах Петер није нов велики жупан, пошто је од 16 августа 1941 па до 27 јануара 1943 већ био на томе положају у Ујвидеку. Грађанство Ујвидека већ тада је упознало његову човекољубивост, добронамерност и апсолутни осећај правде. Врата велико-жупанског звања била су у истини отворена увек када се радило о праведној ствари. Претставници свих слојева друштва стицали су пуно поверење без разлике да ли су били сиромашни, богати, господа и сељаци, без обзира на веру и народност. Д-р апатини Фернбах Петер је и у друштвеном животу играо водећу улогу. Његова активност за време док је био први пут велики жупан доказује све то у погледу његовог рада на политичком, привредном и друштвеном животу. Према томе, оправдана је у сваком погледу радост грађана града Ујвидека у вези са поновним постављањем за великог жупана др апатини Фернбах Петера.

Према нашим информацијама, велики жупан др апатини Фернбах Петер преузеће ускоро вођење послова велико-жупанског звања.

Трећа одбранбена битка код Севастопоља донела браниоцима потпун успех

Стокхолм, 8 мај. (Интеринф) — Из Стокхолма јавља Интеринф: Према мишљењу добро обавештених кругова америчке дипломатије, Совјети намеравају на запоседнутој пољској територији да створе нову пољску владу и да спрече пољски емигрантски одбор да стигне у Пољску. Москва не дозвољава да садањи пољски главни командант врши било икакав утицај у Пољској.

Док Совјети овако поступају са пољским емигрантима, дотле је, истовремено, како британска обавештајна служба из Москве јавља, патер Станислав Орлемански, свештеник североамеричких Пољака у Шпринкфелду, а који је по позиву совјетске владе приспео у Москву, примљен у петак по подне по други пут у аудијенцију код Стаљина. Аудиенцији је присуствовао и Молотов. После посете учињене Стаљину Орлемански је упутио преко радија позив пољском народу. У истом је — како совјетска штампа на водећем месту саопштава — изразио своје убеђење, да је Стаљин прави пријатељ пољском народу и да се Совјети не намеравају мешати у унутарње ствари Пољске. Стаљин жели Пољску, која ће у пуној сагласности сарађивати са Совјетима. На истоку би Совјетска Русија и Пољска биле две највеће државе. Пољско-совјетски савез ће, изјавио је на крају патер Орлемански, бити од велике користи по пољски народ.

ИЗ СЕРЕТА ПОПУСТИО ПОЛЕТ СОВЈЕТСКОГ НАПАДА

Берлин, 8 мај. (ДНБ) — »Фелкишер Беобахтер« бави се искуствима битке дуж Серета. Лист наглашава, да је полет совјетског напада потпуно попустио услед тешких губитака, али истиче да се та појава не сме прецењити. Треба рачунати с тим, да ће уследити новији напади, и то ако не сутра или прекосутра, тада после неколико недеља, било на Серету или на некој другој тачки Источног фронта. Немачке и савезничке трупе треба тада да буду нарочито на своме месту, а као што показују искуства сада одигране битке од четири дана, на такво држање нападачи могу у највећој мери да рачунају.

Совјети и Пољаци

Берлин, 8 мај. (МТИ) — Из Берлина јавља Интеринф: Код Севастопоља је 5 маја почела трећа одбранбена битка и донела браниоцима потпун одбранбени успех. Большевици су током напада изгубили 17 борних кола. Немачки и румунски ловци оборили су у ваздушној борби 34 апарата, док је земаљска одбрана уништила 9 апарата. Једна немачка јака група пробила се у јужној Украјини код Григориупола у једну окуку Дњестра и овим побољшала положај. Большевици, који су јуришали северозападно од Јашија, савладани су. Са обе стране средње притоке Серета онеспособљен је покушај продора Совјета. Немачка и мађарска артилерија разбила је независна напредовања большевика, која су покушана слабим снагама у предкарпатском делу. На северном и средњем сектору Источног фронта услед мочварног терена била је онемогућена свака борбена активност.

Вести

УТОРАК, 9 МАЈ 1944

— Управа овдашње поште извештава, да се до даљег наређења још не могу предавати пакети са адресама за војну пошту.

— Виши течајни испити у Средњој трговачкој школи у Сабадки јуче су завршени. Било је 11 мушких и 11 женских кандидата матуре, 9 кандидата упућено је на поправни испит зрелости.

— Колико је било јеврејских радњи у Сабадки? Службено је објављено да је поводом наредбе владе затворено у Сабадки 17 шпецерајских радњи, 18 креча и цемента, 8 електротехничарских, 6 трговина брашна и жита, 47 текстилних, 6 конфекционих, 14 за сирову кожу, 4 трговина обућа, 8 папирница и књижара, 6 трговина боја, 4 парфимерија, 14 трговачких агентура, 6 бонбонијера, 5 стакларa, 3 трговине ужета, 3 фотографска атељеа, 6 базара, 31 трговина помодне робе, 9 шеширџија, 10 трговина белог рубља и 2 ковачке радионице.

НАЈНОВИЈИ, 9 БРОЈ ЧАСОПИСА »СРПСКО КОЛО« није на време изашао из чисто техничких разлога. Молимо своје цењ. претплатнике, ревизоре, продавце и читаоце да то приме к знању, с тим да ће излазак наредног броја преко дневне штампе благовремено бити објављен. Администрација »СРПСКОГ КОЛА« 1682

— Шведски Црвени крст шаље нову помоћ Грцима. Шведски Црвени крст је закупио поново два брода, којима ће упутити животне намирнице грчком становништву. Та два брода ће при првом свом путовању транспортовати шведску сољену рибу и жито. Један брод има 2.623 тоне и зове се „Вевеланд" а други је „Фења" од 3.700 тона.

— Одређен је Гето у Сабадки. Градски начелник Сабадке одредио је за Гето ове улице: Барош улица 5, 7, 23, 25, 27, 29, 31. Ержебет улица 12, 16, 18. Хорти Миклош улица 13, Ланг улица 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16. Јокаи улица 41, Ђони улица 6, 8, 10, 12, 14, 28, 30, 32, 34, 44, 46, 48, 50, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72. Сегеди у. 5, 7/а, 7/б, 9, 16, Феjеделем улица 3, 5, 7, 9. Вампалота улица 5, 7, 9, 11, 27, 29, 37. Семелвајс улица 1, 3, 7, 9, 11, 13. Гардоњи улица 1, 3, 5, 7, 9, 9/а, 11, 13, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 65, 67, 68, 69, 72, 74, 76, 78, 80, 82, Кишкереши ут 1, 3. Ботонд улица 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14. Кемењ Жигмонд улица 2, као и насеље Бирман и Срборит. Јевреји имају најкасније до 10 маја у подне да се иселе из осталих улица у Гето Нарочито јеврејско веће потпуно самостално отправља све станбене послове Јевреја. Покрштеним Јеврејима стављена је на расположење царинска палата

— Земљотрес у Београду. У северозападном делу Београда — како јавља београдски сеизмолошки институт — дошло је до земљотреса у четвртак у 18.40 часова

Женске од 18 до 30 година биће позвате на обавезну хонведску радну службу

Жене ће вршити рад према психичким или физичким способностима — Јевреје ће бити упослене искључиво на физичким радовима

Будапештански лист »Регели Мађарорсаг« доноси извештај под горњим насловом те, између осталога, наводи да ће услед ратних потреба, поред добровољне женске хонведске радне службе, у току маја месеца почети позивање жена и девојака за обавезну радну службу, а у првом реду за упослење при ратним предузећима.

У почетку позивање се девојке и жене без деце од 18 до 30 година. Узимање у радну службу вршиће се по позиву изасланика министарства хонведства а на основу позива статистичког одељења. У раду изасланика министарства хонведства учествоваће један одбор у коме ће бити и претставник месног одбора добровољне женске хонведске радне организације.

При одређивању посла основно становиште биће да девојке и жене остану у својим породицама и у сталном месту боравишта у коме ће и ићи на одређен рад. У изузетним случајевима одредиће се рад и на таквом месту услед чега ће бити потребно да се промене место боравка. Послодавац ће у томе случају бити дужан да се стара о смештају и о исхрани.

УСЛОВИ КОЈИ ОСЛОБАЂАЈУ ОД ОБАВЕЗЕ РАДА

Поступак око одређивања способности вршиће се на тај начин што ће се девојке и жене позивати пред одбор који ће на основу података статистичког одељења и разлога који ослобађају тачно установити да ли је извесно лице овлашћено на ослобођење или да ли ће доћи у обзир интелектуални или физички рад

Одбор ће између осталога у пуној мери узети у обзир на пример следеће разлоге за ослобођење:

а) благословено стање;

б) ако сама врши све домаћичке послове у породици;

в) болест, или ако мора да негује своје рођаке који су на то приморани итд.

г) ако врши самосталан занатски или трговачки посао;

д) ако је у таквој каритативној служби која је у општем јавном интересу по оцени одбора;

ђ) женско лице намештеник у домаћинству за коју службу одбор установи да је та служба оправдана.

На физички рад у првом реду биће одређена она женска лица којима је то редован посао. Сем тога за физички рад долазе у обзир такве жене које су услед својих физичких способности за такав рад способне а по својој општој интелигенцији не долазе у опште у обзир за интелектуални рад. При оцени степена интелигенције долазе у обзир школска сведочанства а сем тога долази у обзир још и сама личност.

Јевреје у смислу Наредбе бр. 1540-1944 а која је објављена у »Службеним новинама« биће упућено искључиво на физичке радове.

КОЈА ПРЕДУЗЕЋА МОГУ ТРАЖИТИ ЖЕНСКУ РАДНУ СНАГУ

Женска лица позвата пред одбор треба да понесу лична документа као на пример уверење о садањем намештењу, грађански лист, купон пријавнице о сталном месту боравка, извод из матиле рођених, уверење о школској спреми, радна књижица итд.

Ако се одмах упућују на рад тада ће на лицу места добити такозвану хонведску радничку карту на којој ће бити назначено где и када треба да се јави на посао. Међутим ако позив служи само за одређивање врсте рада или ослобођења, тада ће одбор накнадно саопштити за какав је посао одређена.

Захтев за доделу женске хонведске радне службе могу поднети само она приватна предузећа која су зато овлашћена на основу Наредбе бр. М. Е. 6570-1940 а која је објављена у 285 броју »Службених новина« из 1940.

О социјалном, здравственом и моралном старању жена узетих у хонведску радну службу у индустријским ратним предузећима стараће се нарочито одређене старатељке које су обучене за ту сврху.

Д-р Зомбори Ђула, шеф месне полициске капетаније премештен у Марошвашархељ

На његово место постављен је д-р витез Ваштаг Золтан

Министар унутрашњих послова извршио је више премештаја међу водећим личностима месне полициске капетаније. Тако је премештен д-р Зомбори Ђула полициски надсаветник и шеф Полициске капетаније у Ујвидеку, за шефа полициске капетаније у Марошвашархељу.

Г. д-р Зомбори је скоро четири године стојао на челу месне Полициске капетаније извршивши за то време њену организацију. На положају шефа полициске капетаније у Ујвидеку, који изискује много такта, стручног знања и искуства д-р Зомбори Ђула показао је изванредне успехе. За време свог службовања у Ујвидеку он је, међу грађанством, без разлике народности, стекао много поштовалаца и пријатеља. Његов премештај изазвао је у Ујвидеку велико жаљење.

На место д-р Зомбориа постављен је за шефа месне Полициске капетаније полициски саветник д-р витез Ваштаг Золтан, досадашњи шеф полициске капетаније у Њиређхази.

Из Ујвидека је премештен и д-р Рац Казмер, полициски саветник, шеф кривичног отсека месне полициске капетаније у Ујвидеку. Г. д-р Рац одлази за шефа кривичног отсека у Њиређхазу. Г. д-р Рац је као шеф кривичног отсека месне Полициске капетаније са детективским одељењем, на чијем је челу г. Баншаги, постигао у Ујвидеку велике успехе, јер се с правом може рећи да скоро ниједно кривично дело за време његовог службовања није остало нерасветљено. За привремено вођење кривичног отсека месне Полициске капетаније додељен је г. д-р Падањи Золтан, полициски конципијент.

БИОСКОП РАКОЦИ
ДАНАС

Од 8—12 маја
Таква ми је жена...
Немачка весела игра
Елфије Мајерхофер
Ханс Шенкер

Градоначелник сл. кр. града Ујвидека

Бр. 22485/1944.

Предмет: Објава о војном бојном гађању.

ОБЈАВА

Објављујем да ће м. кр. хонведство 12 маја о. г. од 8 часова ујутро до 16 часова по подне вршити маневар гађања с оштрим убојним метцима у градском хатару.

Услед тога је забрањен саобраћај на насипу дуж Дунава.

Дозвољен је саобраћај на каменом друму Алшокабол, Фелшекабол, Тисакалманфалва, Кађ, Ујвидек.

Ујвидек, 5 маја 1944 год.

Д-р витез Хорват Казмер с. р.
в. гр. начелника

КРАЉЕВСКО ДРЖАВНО ТУЖИОШТВО У УЈВИДЕКУ

Бр. Е 20. Ф. 571-1944.

ОБЈАВА ЛИЦИТАЦИЈЕ

Објављујемо, да ће се чуване и заплењене ствари, које се налазе код Краљевског државног тужиоштва у Ујвидеку, под мојим вођством продати на јавној лицитацији, и то:

апарат за дељење карата, кожне новчанике, 3 дубл ланца и разни други предмети.

Лицитација ће се одржати 22 маја 1944 године у 9 часова пре подне у службеним просторијама Краљевског тужиоштва, приземље, соба бр. 29, где ће се истовремено продати путем лицитације уз плаћање у готовом новцу и разна корпора деликтна.

Ујвидек, 4 маја 1944.

претседник Краљевског тужиоштва

(М П.) ЕКЕРТ ЛАСЛО, с. р.

За верност издања:
(Потпис нечитак)
канцеларијски надчиновник

— У Зенти је ухваћена варалица из Сабадке. Јавили смо да је непозната варалица преварила Какаш Јожефа, сељака из Лудашпусте, који је дошао у Сабадку да купи на црно плави камен. Нашао се с непознатом женом, која му је измамила 6.000 пенга. На његову пријаву полиција је повела истрагу за женом чија се слика већ од раније налазила у полицији и у којој је Какаш препознао варалицу. Трагањем је установљено да је супруга Швајгера Ласлоа отпутовала у Зенту. Тамошња полиција је нашла у једној гостионици баш када је после лумповања плаћала рачун. У међувремену она је потрошила 5.000 пенга. Полиција је спровела у судски затвор у Сабадки.

БИОСКОП НЕМЗЕТИ

Од 8—10 маја
Велики немачки премијерни спортски филм
ГОЛ
Само 3 дана
Матија Андергаст, Рене Долтген и Густав Кнут

М. кр. надзорништво за свиларство у Ујвидеку.

Позив одгајивачима свилобуба

М. кр. надзорништво за свиларство у Ујвидеку скреће пажњу лицима која желе да се баве одгајивањем свилобуба, да ће подела свилобуба почети 7 маја. Лица из Ујвидека нека се што пре пријаве надзорништву у Државној свилари. Одгајивачи из појединих општина нека се пријаве код надзорника свиларства у надлежној општини, чије се име и адреса може набавити код сваке општинске управе. Одгајивачи који се досада још нису бавили тим послом, добиће стручну обуку како у месту тако и у појединим општинама. Потребан папир за одгајивање добиће се у потребној количини потпуно бесплатно приликом пријема свилобуба. Одгајивање се врши под надзором. Одгајивачи могу потребне дудове за исхрану потпуно бесплатно и без икаквих ограничења да беру на друмовима, улицама и трговима.

Одгајивање је прворазредан интерес одбране домовине, пошто има велики значај у ратној производњи. Према томе активан учесник домобранске службе јесте сваки који се бави тим одгајивањем. Од свиле произведене на тај начин праве се падобрани, који су за време рата безусловно потребни, надаље врше за муницију, а свилени материјал је потребан за радио и телефон. Према томе треба да обезбедимо свилу за потребе наших хонведа.

Влада је за откупну цену свилобуба ове године установила следеће:

I категорија по кг. до 20 кг, 5 пенга, преко те количине 7 пенга.

II категорија по кг. до 20 кг. 5 пенга, преко те количине 2.50 пенга.

III карегорија по кг. до 20 кг 5 пенга, преко те количине —.30 пенга.

Влада ће још посебну награду доделити оним одгајивачима који замене најмање 10 килограма прворазредних буба као и оним лицима која су производила у I категорији више него претходних година. Ти одгајивачи добиће упутнице за куповање на основу којих ће по цени установљеној од власти добити један пар правих ђонова, и то код најближе испоставе задруге Ханђе.

Сем тога сви одгајивачи моћи ће да набаве много лакше опште потребне артикле, као текстил, одело и ђонове. На упутници биће назначена роба која се може купити.

Ко се бави одгајивањем свилобуба тај брани домовину.

ШТАУТ МИХАЉ
М. кр. надзорник свиларства.

Сви трговци треба да поднесу податке Удружењу трговаца у Ујвидеку

Недавно је у будапештанским новинама изишла објава земаљског савеза трговаца, којом се тражи подношење података трговаца. На основу информација, добивених са надлежног места, овдашње Удружење трговаца обавештава све чланове да ће ускоро министарство трговине затражити све податке о свима трговцима. Услед тога сваки трговац, без обзира на струку, дужан је да пријави следеће податке: 1) фирму и седиште, 2) број и текст обртнице, 3) пословни капитал, 4) величину радње и број излога, 5) бруто промет у 1943 години у пенгама, 6) број намештеника и пословни дедокруг, 7) за коју врсту артиклова је овлашћен продавац од стране власти и да ли се има сматрати за Јевреј̄ина или не. Те податке треба написати на обичном канцеларијском папиру пошто неће бити штампане посебне тисканице. Подаци се могу послати на Земаљско удружење малих трговаца у Будапешти V. Академија улица бр. 1, а велетрговци на Земаљско удружење велетрговаца у Будапешти V. Шаш ул. бр. 1. Ради упрошћавања целога посла подаци се могу поднети Удружењу трговаца у Ујвидеку које ће после доставити исте на горње адресе.

— **МИНИСТАР ПОШТА НЕМАЧКОГ РАЈХА** издао је једну нову серију марака од шест комада са назнаком »другарски блок«. Цртеж марки је делимично исти као и серије исте назнаке која је издата 1939 године, једино им је боја нова.

— **Ослобођено је 95 оптужених у Ивићевој житној афери у Сабадки.** „Нова пошта“ је јавила да је Окружни суд у Сабадки отпочео суђење саучесницима млинара Антуна Ивића, који је без дозволе самлео много вагона пшенице и без упутнице продавао брашно. Пред суд је изведено 97 оптуженика, од којих су 95 ослобођени, јер је суд констатовао да су извршили само прекршај против житне наредбе, а он за годину дана застарева. Двојица су осуђени на по сто пенга казне

— **ЈЕФТИН ЗАЈАМ ЗА ПОПРАВКУ СЛАТИНАСТОГ ЗЕМЉИШТА.** Министар пољопривреде дозволио је пољопривредницима подизање повлашћеног државног зајма у циљу поправке слатинастих оранице. Зајам гласи на 12 година, прве две године је бескаматан, а од треће почевши се уз камату од 2%. има исплаћивати у једнаким ратама, током десет година. Зајам може добити само онај пољопривредник чију слатинасту земљу не поплављује вода, који није презадужен, и којем општинско поглаварство потврди да по имовном стању има изгледа да ће зајам у одређеном року моћи отплаћивати

— **Лед на Канарским Острвима.** Пре неколико дана пао је лед у Санткарузу. Лед је био пропраћен јаком олујом и грмљавином. Велике количине воде преплавиле су потпуно један кварт за становање. Прекунуте су телефонске везе и настао је прекид у електричном осветлењу. Још није установљено да ли је било том приликом и људских жртава.

— **Сви грађани Хелсинкија постали тестераши.** У недељу су сви грађани Хелсинкија учествовали у акцији тестерења дрва, која је била приређена у целој земљи. Тога дана сви становници главног града отишли су у шуме и тестерили дрва. Преко целога дана о њиховој исхрани старала се организација Лота.

— **ФИНСКА ВЛАДА ПОВИСУЈЕ ДРЖАВНИ ДУГ.** Финска влада је одлучила да за ову годину своту државног дуговања повиси са једне на две милијарде финских марака. Финска монополска продаја алкохола обезбедила је у прошлој години финској влади две и по милијарде марака. Током априла месеца оптицај финског новца достигао је 12 милијарди финских марака.

— **Покраден Наполеонов музеј.** Јављају из Париза да су пре неку ноћ неки крадљивци покрали више вредносчих предмета из Наполеоновог музеја. Музеј који се налази у дворцу Малмесону чувала су два стражара. Стражари су приметили да је неко бацио уже на прозор велике дворане. Одмах је обавештен надзорник који је утврдио да је нестало много вредносних ствари. Нестало је много златних сабљи које је Наполеон често носио. Сем тога украдена су два Наполеонова златна сата и прстен царице Жозефине. Сем тога нестао је и ибрик за воду којим се Наполеон служио на острву Св. Јелени. Истражни судија у Версају обавестио је државну полицију која је покренула поступак.

— **Ухапшени због примања на чување јеврејске имовине.** Полициски органи ухапсили су Чипчур Марију рођ. Милер, домаћицу, која станује у Ирињи Јанош улици бр. 6. Она је 25 априла преузела од Маутнер Хенриха на чување 4.000 пенга у готовом новцу, као и разног одела у вредности од преко 5.000 пенга. Примљене предмете није пријавила властима. Код ње је извршена преметачина и том приликом нађено је 1500 пенга, док је остатак новца потрошила. Одело је већим делом пронађено. Против ње је покренут поступак интернирања. Исто тако ухапшен је Жупац Јожеф. домар куће у гроф Ћано улици бр. 9, зато што је 24 априла преузео на чување од Шрајбер Армина, бившег шпедитера, одела и смирна ћилимове у вредности 15.000 пенга. Он је ухапшен и против њега покренут је поступак за интернацију.

— **Покрадена каса италијанских државних железница.** Јављају из Рима да су провалници разбили касу која је била смештена у згради италијанских државних железница у Риму. Крадљивци су однели собом пола милиона лира. Били су неопрезни. новац су трошили и банчили те их је полиција брзо ухватила. Утврђено је да су провалну крађу извршила два чиновника благајне. Приликом преметачине стана нађен је већи део новца.

— **У ПОНЕДЕЉАК ЈЕ У ГРАДУ ФЕРДИНАНДУ У СЕВЕРНОЈ БУГАРСКОЈ** извршен атентат на народног посланика Гаврила Ленковог. Позадина атентата још није расветљена. Истрага се води. Ленков је првобитно био судија, а касније је постао адвокат.

За наше село

Поступак са кожним кајишем

У пракси се често чине тешке грешке у поступању са кожним кајишем за машинску употребу. Пре свега је безусловно потребно да кајиш има исправну затегнутост, да би добро клизао на точковима. Нови кајиши у прво време често спадају с точка, те се морају више пута по потреби и скраћивати. Но избегавајмо да кајиш претерано скраћујемо, јер може да се одвише растегне. После две недеље дана кајиш је обично већ „уигран“; ако и онда још добро не клиза, немојмо га мазати колофонијем или другим средствима која садрже смоле, пошто ће онда кожа постати крта и ломљива. Исправно је површину кајиша намазати топлом машћу за кожу, или уљем, или пак свежим говеђим лојем, а и рибљим зејтином. Та средства за конзервисање продру у кожу, и кајиш постане елистичан. Минерална уља су неподесна за премазивање, и могу кожи да буду штетна, зато коломашћу никад немојмо кајиш мазати.

Запрљане кајише очистимо прво механички, скинувши с њих главни каљав слој, затим их перемо топлом (не врелом) содном водом, затим и осушимо (не на сунцу) и добро намажемо.

———#■#■#———

— **После тридесет година јавио се син — некадашњег руског заробљеника.** Ових дана је општина у Тополи примила карту од Петра Тележака, добровољца немачке војске. Он је јавио општини, да је он син Петра Тележака старијег, родом из Тополе, који је 1914 године отишао у првом светском рату на руски фронт и онде пао у заробљеништво. Тамо се оженио с Рускињом и писац ове карте је из тог брака. Општинска управа је известила немачког војника, да му још живи дед као и стричеви

— **Уништена је Градска опера у Фиренци.** Приликом једног од последњих ваздушних напада непријатељских терористичких авиона уништена је у Фиренци Опера „Театро Комунале“. То позориште било је једно од највећих у Италији које је сграђено тек пре неколико година. Уједно то је била најмодернија опера у целој Европи. Сваке године маја месеца приређиване су чувене претставе под називом „Мађио музикале“.

— **Египатски лист „Миср“ обуставио излажење.** Један од највећих египатских листова који излази у Каиру обуставио је пре пар дана излажење услед несташице папира.

— **МИНИСТАР УНУТРАШЊИХ ДЕЛА ЗАБРАНИО ИЗЛАЖЕЊЕ »ИЛУСТРОВАНЕ НЕДЕЉЕ«.** Министар унутрашњих дела забранио је даље излажење и растурање недељног листа »Илустрована недеља«, чији је издавач и одговорни уредник Марко Теодоровић, а на основу § тачке § 151 зак. чл. II из 1939 године, због саопштења која угрожавају интересе државе.

НАЂЕНО ПРАСЕ. Једно прасе је нађено 5 о. м. Власник га може добити код Максимовића у Пумер Шандор улици бр. 9.

Око цео свет

«СЕДАМ ОСТРВА« И ИСТОРИЈА СВЕТА

Јонска острва, која се простиру на јужном делу западне обале Балканског Полуострва, називају се «седам острва«, иако им је број далеко већи. Најсеверније од ових острва је Крф, затим, Закинтос, Паксос, Леукас, Итака и Кефалонија. Два најјужнија острва су Титера и Ант Титера.

Јонска су острва током историје у политичком погледу често пута уједињавана те су се на тај начин у извесној мери отцепила од копна, независно од далматинских острва. «Седам острва« дошла су у историји рано до изражаја и играла су важну политичку улогу. Ово се нарочито односи на острво Крф, чија је историја веома необична. Населили су га Коринћани и може се рећи да је у извесној мери, Крф био повод, такозваног, пелепонеског рата у старом веку. За време тога рата 229 године пре Христа, острво је пало у руке Римљана. Крф је затим више пута мењао власника. Долазећи из јужне Италије заузели су га Нормани и изградили као своју базу у поморским биткама противу Византије и Венеције. Острво је било у норманским рукама све до 1085 године т. ј. до смрти кнеза Роберта Гискала, после чега га његови наследници нису могли бранити.

Падом византиског царства, острво Крф је доспело у посед епирских деспота. Касније постаје власништво породице Анжујаца. Почев од 1386 Крф је пуних 400 година био у поседу венецијанске републике. Млечани су га јако утврдили и успешно бранили од Турака. Ово је острво у XVIII веку било главна тачка венецијанско-левантинске трговине. Крф можемо назвати кључем Јадрана. Ову важну улогу успео је да задржи дуги низ времена, па чак и тада када Венеција није могла да очува своју хегемонију на овом мору. Док је Крф припадао Венецији друга су острва у више махова мењала господара, тако су на пример острва Леукас и Кефалонија привремено била у турским рукама.

*

У ЊУЈОРКУ СЕ КРИМИНАЛНИ ПРЕДМЕТИ — БАЦАЈУ У МОРЕ

У Њујорку се сваке године једаред баци у море сва количина оних предмета — првенствено оружја — која су конфискована при криминалним радњама. Тим начином поништи се велика маса најразновренијих предмета, често у милионској вредности.

Последњи пут, недавно, бачено је у море: 3004 пиштоља и револвера, 2788 другог убиственог оружја, 1655 боксера и гумених шталова, више хиљада ножева, турпија и других алата за обијање брава, 288.000 малих металних плочица које су нађене по градским аутоматима, убачених уместо новца. Даље је бачено 26.544 качкета и шешира, око 8000 гумених рукавица, две паклене машине, 88 бомби, 690 ручних граната, 46 електричних експлозивних уређаја и 30.098 метара запаљивачког гајтана. Сви ови предмети уништавају се зато што по једном параграфу америчког криминалног закона оне предмете с помоћу којих су почињена кажњива дела, или које је ма и само носио собом какав криминални тип, не смеју више долазити у јавну употребу нити бити продавани.

СПОРТ

Велкер

У слабој и незанимљивој утакмици УАК је победио Шалготарјан

Раб

Плави на шестом месту!

УАК—Шалготарјан 2:1 (2:0)

УАК: Сабо, Чилаг, Аврамовић, Раб, Менеши, Живковић, Шереш, Палфи, Кулињи, Такач, Велкер.

ШАЛГОТАРЈАН: Сабо II, Шимоњи VI, Киш, Мароши, Дебрецени, Сабо I, Кањо, Чуберда, Винце, Лацко, Тренка.

ИГРАЛИШТЕ УАК-а. ГЛЕДАЛАЦА ОКО 4000.

СТРЕЛЦИ: Палфи, Кулињи, Чуберда.

ВРЕМЕ ОБЛАЧНО. Терен изврстан. Судија Деак.

Гости су незаслужено изгубили оба бода, бар према игри коју су у недељу оба тима показала. УАК је прво полувреме био равноправан противник, али је зато, као и у Сегеду, у другом делу игре знатно попустио. Шалготарјан је у овом полувремену био надмоћнији и захваљујући само томе што је почасни гол постигнут пред сам крај игре, није се могло рачунати на нерешен исход. Иначе да је УАК тај гол примио раније, у почетку другог полувремена, ко зна шта би било до краја игре.

Плави су у првом полувремену играли доста добро, но када је измењен тим, играчи домаћи су тек с времена на време долазили пред гол гостију. Велкер, који је био незадржљив на левом крилу у почетку, у центру није био толико опасан. Кулињи је као вођа навале задовољио, док је на десном крилу играо сасвим просечно. Исти је случај и са Шерешем. Он је на десном крилу био бољи, но на левом.

И овога пута домаћи су прихватили високу игру коју су им наметнули гости. Али су у ваздуху Шалготарјанци били апсолутни господари. Све високе лопте хватали су они главом испред УАК-ових играча, који су у игри главом показали да далеко заостају за својим противником. Али и поред надмоћније и боље игре гости су могли изгубити и са већим резултатом. Шереш је два пута био у таквој позицији из које је било врло тешко — не постићи гол. Али он је успео. Шта више, оба пута.

Има много тимова који из слободних ударана постижу голове. УАК није тај тим. Његови играчи врло ретко постижу гол из слободног ударца на једној првенственој утакмици. Али зато — примити гол из слободног ударца — зато је као створен тим УАК-а. Готово сваке утакмице УАК-ов тим прима гол из слободног ударца и то увек поред „добро постављеног зида". Требало би мало више пажње обратити играчима на постављање приликом извођења слободних ударана, јер би то постављање неки пут могло одлучити резултат утакмице.

И ПОРЕД РАВНОПРАВНЕ ИГРЕ УАК ВОДИ СА 2:0

Прву навалу изводе гости. Винце врло духовито прелази Менешиа, додаје десном крилу које губи лопту пред домаћим голом. У 5 м. прва озбиљнија навала УАК-а. Палфи додаје Шерешу који убацује у средину. Лопту дочекује Кулињи и из окрета шаље преко гола. Три минута доцније Живковић изводи слободан ударац из даљине. Лопта оштро пролази поред саме стативе. У 10 м. гости имају прилике да постигну водећи гол. Лево крило Тренка се пробија у средину, али се сапличе пред голом УАК-а, тако да ужа одбрана домаћих уклања лопту испред левог крила. У противнападу Шереш одлично прелази Киша у трку, избли за, туче у голмана који одбија лопту и Дебрецени је избија у аут. У 17 м. Лацко из слободног ударца пребацује гол.

У 23 м. УАК постиже први гол. Тренка изводи корнер и један навални играч гостију шаље јаку лопту према УАК-овом голу. Већ је изгледало да ће лопта наћи пут у мрежу, но на самој гол-линији Аврамовић је дочекује и главом избија у поље. Лопта долази Велкеру који прелазећи два играча у трку убацује у средину Кулињиу. Овај је пропушта Палфиу и полутка јаким ударцем постиже водећи гол, 1:0.

Пет минута доцније Велкер додаје Такачу који туче на гол. Сабо II не може да хвата овај јак ударац, већ одбија лопту. Ова поново долази Такачу који је још једном упућује на гол гостију, но овога пута се ова одбија од једног одбранбеног играча. У 30 м. један изврстан потез Кулињиа пред голом гостију и — резултат је 2:0.

У противнападу гости извојевају корнер који остаје неискоришћен. Сабо се истиче у 35 м. бранећи јак ударац Чуберда. Пред сам крај полувремена Велкера само рукама могу да задрже бекови гостију. Слободан ударац са 20 м. изводи Живковић. Лопту добија Шереш који је врло оштро шаље преко самог угла.

ДРУГО ПОЛУВРЕМЕ ПРИПАДА ШАЛГОТАРЈАНУ

Гостију играју у нољу УАК-а све до 12 м. када Палфи додаје Шерешу и овај је шаље на гол гостију, но голман у последњем тренутку избија лопту у корнер. Сада Кулињи има прилике да постигне гол, али греши. Такође греши и Велкер у 15 м. када туче у голмана који је истрчао из гола према њему. У 18 м. Раб из слободног ударца пребацује лопту преко гола. После овога Винцеа не могу да задрже бекови домаћих и он са стране додаје Лацку који се бруја у пуцању.

УАК мења навалу у 20 м. Предњи ред изгледа сада овако: Кулињи, Палфи, Велкер, Такач, Шереш. Гости и даље наваљују и Винце пребацује гол, а у противнападу Велкер чини исто.

После једне опасне навале УАК-а Велкер прелази два играча и са крила додаје у средини Шерешу. Овај заустављa лопту и потпуно сам са пет метара туче у голмана. Непоновратна шанса је пропуштена.

Гости осећају слабост домаћих, изводе навалу за навалом, али тек пред сам крај игре успева Чуберди да из слободног ударца, смањи резултат на 2:1.

Пошто је после једног корнера Палфи послао лопту главом поред гола, судија је дао знак за свршетак утакмице.

КАКО СУ ИГРАЛИ

УАК је у првом полувремену играо добро и углавном задовољио, док је у другом знатно попустио. Сабо је добро бранио. Но и овога пута се дешавало да је погрешно истрчавао из гола и да је дозвољавао да га висока лопта пређе. Но на срећу домаћих, гости нису искоришћавали ову грешку голмана. Аврамовић је играо одлично. Био је један од најбољих у одбрани. Чилаг је теже излазио на крај са опасном левом страном гостију, али је и он потпуно задовољио. Менеши и поред добре игре није показао ону сигурност коју је показивао у својим првим утакмицама. Велкер је био најбољи у навали. Палфи и Такач били су врло корисни. Кулињи је на центру изненадио. Био је сасвим добар. На крилу се изгубио. Шереш је изврсно преносио, али је пред голом био немоћан.

У тиму гостију нарочито истакао Дебрецени. У навали су Чуберда и Винце били најопаснији.

Са малим грешкама које нису утицало на резултат водио је ову утакмицу г. Деак.

Остали резултати овога кола били су следећи:

Ференцварош—Кинижи 5:3 (2:1)
Кишпешт—Електромош 5:1 (0:0)
Дебрецен—Тиса 5:1 (2:0)
Нађварад—Солнок 3:1 (1:0)
Диошђер—Коложвар 2:1 (1:0)
Чепел—БСКРТ 2:2 (1:1)
Гама—Ујпешт 2:2 (2:0)

Пошто су у недељним утакмицама Кињижи и Ујпешт изгубили бодове УАК је доспео на шесто место. Табела данас изгледа овако:

1. Нађварад	26	21	1	4	58:26	43
2. Коложвар	26	13	6	7	48:39	32
3. Ференцварош	26	14	3	9	58:37	31
4. Гама	26	11	7	8	45:37	29
5. Солнок	26	12	4	10	49:45	28
6. Ујвидек	26	10	7	9	49:51	27
7. Ујпешт	26	10	6	10	75:54	26
8. Кишпешт	26	10	6	10	61:56	26
9. Кинижи	26	8	10	8	45:46	26
10. Дебрецен	26	9	7	10	44:50	25
11. ШалБТК	26	10	4	12	59:58	24
12. ДиМАВАГ	26	9	6	11	44:53	24
13. Чепел	26	9	5	12	52:55	23
14. Тиса	26	7	6	13	43:60	20
15. Електромош	26	8	2	16	51:72	18
16. БСКРТ	26	4	6	16	43:81	14

До краја првенства УАК има да одигра још четири утакмице. Противници су му Ујпешт и Коложвар, у Будапешти, односно у Коложвару, а Електромош и ДиМАВАГ у Ујвидеку.

Укрштене речи

Бр. 98

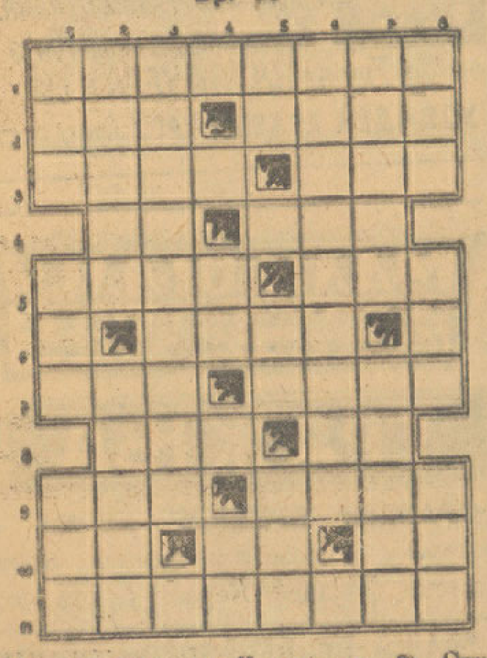

Водоравно: 1) Хамајлија. 2) Страно женско име (у падежу) — римска хиљада. 3) Еспап — три различита сугласника. 4) Једна нота — похвална песма. 5) Врло велика топлота — честа узречица. 6) Вокал — мера за течност — француски члан. 7) Кончић — служба Божја. 8) Село у Срему — јесте. 9) Ваздух (латински) — фабрика обуће. 10. Иницијали нашег историчара — према — коњска опрема. 11) Дуче.

Усправно: 1. Катран — јапанска монета — сиромах (немачки). 2) Бога љубави — изрежу. 3) Врста бомбардера — са. 4) Вокал — усклик — иницијали нашег медицинског научњака — сугласник — упитна речица. 5) Иницијали нашег народног добротвора — вокал — немачки физичар — свечана забава. 6) Покрајина у Румунији — свеза. 7) Загреб (немачки) — тужан. 8. Лично заменица у падежу — аждаја — пријатељ (фран. цуски).

РЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РЕЧИ

Бр. 97.

Водоравно: 1. Стих — влас. 2. Ратар — ми. 3. М. н. — нада — т. 4. Ата — танго. 5. Уно — ота. 6. Осипа — ало. 7. Т — слух — е, б. 8. Он — роиле. 9. Континент.

Усправно: 1. Срма — оток. 2. Тантус — но. 3. Ит — анис — н. 4. Хан — оплет. 5. Рат — ауле. 6. Видао — хин. 7 Л — Анта — не. 8. Ам — еГдеон. 9. Сито — обрт.

У ТУРЈИ
огласе за „НОВУ ПОШТУ"
прима наш дописник
Ђорђ. Мићашевић, трговац

ПРИЧА „НОВЕ ПОШТЕ"

Заборављена ружа

Х. Румпф

I. — Професор Клас Хогнер, министар спољних послова у Л... (Јужна Америка), — оперској певачици госпођи Илки Вит-Гоберс, Минхен.

14 јула 1936

Врло цењено госпођо! Ваша слика, коју сам данас видео у једном часопису, тако ми је живо дочарала прошлост да ја, са својом седом косом, морам да седнем и да Вам пишем, као да сам неки студент. Не зато што Вас поштујем, него зато што нас везује једна заједничка успомена: успомена на једну ружу, једну заборављену ружу.

Против свог обичаја претурам по прошлости. И то из нарочитог разлога. Као што сте вероватно читали из новина, у овој несрећној богатој земљи опет бесн『 револуција. Седим са још неком господом у палати владе и извештаје, које примамо, су тако противречени, да не знамо да ли митраљеска паљба, која се све више приближава, потиче од владиних или револуционарних трупа. У овој неизвесности чиним скок у прошлост. Јер би мало доцније можда било суви ше касно.

Молим, немојте бити нестрпљиви због овог увода. Далеко морам да се вратим и Ви се ваљда нећете ни сетити оног младића, који Вас је, пре скоро 30 година, једног дивног летњег вечара, на имању Вашег ујака, замолио после дугог колебања за плес. То сам био ја. Суседов нећак, студент, сиромашан, врло неспретан — и од првог тренутка обузет дубоком љубављу према Вама, љубављу, која још и данас исто тако јако живи у мени, као и оне вечери и која, кроз све ове године није дала места у мом срцу ниједне друге жене.

Поштована госпођо! Још сада, док сенка моје једине сузетке, једне витке, меланхолично нагнуте палме, пада на мој писаћи сто, док тропско сунце пече и шири се мирис удаљених пожара, још сада осећам чар дивног расположења оне вечери. Мирис сена, ружа, звездано небо и — Ви. За њега не само најлепшега него и једина слика...

Извините! Почео сам да сањарим. Већ немам много шта да Вам причам. Плесао сам са Вама, сео за Ваш сто и пошто нисам смео да Вам кажем оно што осећам, узбрао сам једну ружу, коју сам Вам дао. Она је требала да говори место мене.

Ви сте била љубазни. Ипак, усред забаве сте нестали. Рекли су ми да сте са својом сестричином и њеним вереником отишли на једну шетњу по месечини. Лудо смео, решио сам се да Вас пратим — кад сам случајно на Вашем месту угледао ружу, моју ружу. Ви сте је заборавили и ја сам одмах знао шта то значи... Одбијање!!

Ова ружа ме је, госпођо, пратила целог живота, исто као и мисао на Вас, која ме је ускоро затим отерала из отаџбине. Она ме је пратила у тешком времену по бродовима, у паклу калифорнијских рудника, код мучног подизања, код касних успеха. Она је и сада предамном у нарочитој стакленој кутијици и свако поподне у исто време, пада сенка јужноамеричке палме нежно на увело листиће руже.

Ето, то је све. После 30 година, ма какс то чудно звучало, желим да Вам захвалим на тој ружи. Она је најдрагоценије у једном тешком животу, да, чак и то знам: њој захваљујем положај, који сам задобио. Она ми је била талисман, уједно отаџбина, љубав — све. Она ме никад неће оставити. Будите Срећни!

Клас Хогнер.

—о—

II. — Госпођа Илка Вит-Гоберс, Минхен, г. Министру професору Клас Хогнеру, Л... (Јужна Америка).

Минхен, 15 августа 1936

Драги, драги пријатељу! Не могу Вам описати, како ме је Ваше писмо узбудило. Једно цело вече сам плакала, тако да сам, — а то спада у ређаве особине једне певачице — сутрадан била индиспонирана. Али овог пута се због тога нисам љутила.

Ох, сећам се врло добро оне забаве код мог ујака. И када Вам признам да ме је Ваше име на коверту толико узбудило да нисам од суза, могла одмах да прочитам писмо, онда ћете веровати, драги пријатељу, да и мене није напустила целог живота успомена на оно вече... и на Вас.

Нисте само Ви патили. Онда сам морала да претпоставим да сам Вам равнодушна. Јер — сад могу да кажем, а да не попрвеним: ружу сам онда намерно оставила! Хтела сам да ми је донесете и да ми будете пратилац у оној романтичној, а затим за мене тако тужној шетњи по месечини. Да ли разумете сада?

О, могла бих да очајавам због ове смешне заблуде судбине. Али не очајавам, молим се за Вас и бројим сате до доласка Вашег одговора Вашој пријатељици Илки В. Г.

—о—

III. — Оперској певачици госпођи Илки Вит-Боберс, Минхен.

Л... 7 септембра 1936.

Врло поштована госпођо! По наређењу његове екселенције Министра иностраних послова, професора Клас Хогнера, кога је, на највећу жалост нашег народа, већ после успостављеног реда, погодио један залутали метак, шаљем Вам ову стаклену кутијицу, заједно са Вашим писмом, које је нажалост сувише касно стигло. Његова екселенција је издахнуо на мојим рукама и молио ме је да Вам ову поруку завршим речима: Палма љуби ружу!

С најдубљим поштовањем

Д-р Чаклајо,
Секретар Министарства.

Хумор

САВРЕМЕНО

— Овако бива, када један од сјајних близданаца тргује на црно па буде осуђен на принудни рад.

РОМАН „НОВЕ ПОШТЕ" 12

Детектив Пирмас на делу

Пјер Тонвил

V.

Госпођица Дипон је размишљала да ли има смисла да у том часу потражи шефа, али је напослетку одустала од тога. Најбоље је бити миран и пустити да се ствари развијају док се бар приближно не буде могло одредити какав су правац узеле и докле ће допрети. Узбуна по новинама и изненадна радозналост полиције, била је бесумње непријатна али то још није значило да ће се сада открића дешавати једно за другим. У целој тој збрци извештаја није било правог ослонца, а криминална полиција имала је само исказ једног собара који је господина Тјера довело у мало незгодан положај.

Анета је на минијатурном микрофону који је стајао на њеном писаћем столу, и верно јасно преносио и најтишу реч из шефове собе, пратила последњи разговор с грозничавим немиром, и поред све озбиљности тога часа није могла зауставити задовољни осмех, кад се пакосни колос нашао у шкрипцу.

Напослетку, све су то биле ствари које се ње нису директно тицале, иако их је било добро знати. Много важнија су јој се чинила питања у вези с репортером Жан Ноелом, на која поред свег свог довијања није добивала одговор. Баш као и криминална полиција, хтела је она сазнати већ јутрос како је тај човек тако брзо дознао за ноћни догађај на тргу Слободе, и како је дошао на ту идеју да напише тако одрешито и јасно о тим стварима оно што се већ и пре тога шапутало, а што је на овај начин постало јавна оптужба. Оно што је он написао није била проста новинарска вест, него је смерало на то да се истрага у случају Буржеове смрти прошири и на случај Кулоновог загонетног свршетка. Ко је тога новинара довео на ту мисао? Госпођица Анета је већ рано изјутра предузела све да о њему сазна оно што се могло сазнати. Затим је искористила прилику да га поближе упозна. Досада се никада није с њим срела, после разговора са тим младићем није била умирена. Тај витки тридесетогодишњи човек, хладног лица и погледа, свакако је знао шта хоће и шта ради. Када у то баш и не би била тако сигурна уверио би је начин којим је говорио са страшним шефом.

Због тога јој се чинило да је од свега важније позабавити се тим човеком, па је с великим нестрпљењем очекивала вратарева обавештења.

Туп прасак из побочне собе дао јој је на знање да је Тјер отишао. Један сат доцније истерала је она своју малу лимузину из гараже Кулонове куће. Становала је доста далеко напољу у предграђу Париза у лепој кућици опкољеној баштом и прастарим дрвећем. Кућа се састојала из свега неколико соба, али ју је њен укус удесио врло интимно и удобно. Господин Кулон одредио је својој секретарици приход који јој је допуштао тај раскош. Изгледа да госпођица Дипон није ни имала неких других потреба. Увек је била врло елегантно одевена али ни у том погледу није претеривала. Носила је врло мало накита али је он био увек у складу с њеном особом. Понекад би позвала неке своје познанике и пријатеље. Људи из концерна сматрали су за част да присуствују тим малим пријемима. Ту је обично бивало врло пријатно. Анета је била савршена домаћица, иако је била из врло скромне породице. Господин Фошери је утврдио својим многобројним везама да су њени родитељи имали у близини Париза млекару и да је покојни господин Дипон био неки туберкулозни адвокатски писарчић.

(Наставиће се)

Данас

УТОРАК, 9 мај.
Јаниљије, Василије. Григорије Назиј.

✱

БИОСКОПИ

АТИЛА: СЕВЕРНА ГРОЗНИЦА.
ЗРИЊИ: МАЈАЛОС.
НЕМЗЕТИ: ГОЈ
РАКОЦИ: ТАКВА МИ ЈЕ ЖЕНА

#

ДЕЖУРНЕ АПОТЕКЕ

ПОПИЋ, Јокаи Мор улица 13, телефон: 22—79.

МИХЕЛС, II Ракоци Ференц ут 68, телефон: 29—51.

✱

РОЂЕНИ, ВЕНЧАНИ, УМРЛИ:

Рођено: 1 женско дете.

Венчани: Чикош Михаљ, железничар и Барта Јулијана, домаћица; Сеплаки Карол, авијатичарски водник и Тот Гизела, домаћица.

Умрли: Пап Антал, одојче, 6 месеци; уд. Нађ Илона рођ. Пал, пиљарица, 71 годину; Зорка Татић, надничарка из Бачфелдвара, 19 година.

Проверите своје знање

1. У какву групу језика спада српски језик?
2. Шта је копра?
3. Да ли још постоје мамути?
4. Које су планете веће од земље?
5. Какви крвни судови воде из срца?
6. Колико износи прописана тежина и обим футбалске лопте?
7. У којој држави „никада није залазило сунце?"
8. Шта је „светлосна година?"
9. Како се зову четири најчувеније Вердијеве опере?
10. Када је била прва ерупција Везува?

ОДГОВОРИ:

1. У келтску групу језика.
2. Осушена садржина кокосовог ораха, из кога се добија кокосова маст.
3. Нема. — Ова џиновска врста слонова — савременика човека из Леденог доба, изумрла је вероватно још у преисторијско доба. У вечитом леду северног Сибира урођеници још и сада налазе потпуно очуване мамутске лешеве.
4. Четири: Јупитер (са 143.600 км екваторског пречника), Сатурн (120 хиљада 600 км.), Уран (53.400 км). Нептун (49.700 км.). Према овим џиновима нашег сунчаног система, Земља је са својих 12.756 км. пречника код екватора — претставља само мању лопту.
5. Вене. Супротно томе: артер није.
6. Тежина 400 грама и обим — 70 сантиметара.
7. У држави цара Карла V-ог (умро 1556), који је истовремено био немачки цар и шпански краљ. Он је имао под својом влашћу огромне територије Старог и Новог Континента
8. Растојање, које пређе светлост за једну годину: око 9,5 билиона км.
9. Риголето, Трубадур, Аида и Травијата.
10. 79 године п. Христа. Тада су били римски градови Помпеја и Херкуланум, порушени.

Кинеска и јапанска писмена — сличице са хиљадама значења

Зашто Кинези и Јапанци не могу прећи на латиницу

Европљанин с неразумевањем гледа на кинеска и јапанска писмена, која су у основи истоветна, — и не може да схвати како се може задржати такав начин писања који има преко 40.000 разних знакова. Истина, од ових се у свакидашњем животу употребљава само 1500 знакова, но јапанска машина за писање ипак има око 2000 писмена, односно ознака.

Доиста нама Европљанима, који у практичном животу тежимо за што већом једноставношћу и олакшицама, мора бити неразумљиво како и зашто ова два огромна азијатска народа остају привржена таквом начину писања, а не пређу на латиницу. То не само да би олакшало опћење са странцима, него би омогућило и образовање нижег сталежа ових двају народа, пошто код њих, у овим околностима, бити „писмен" доиста није баш лака ствар.

ЧОВЕК ПОД ДРВЕТОМ — ОДМОР

Потребно је, за то разумевање, познавати развој кинеског писања. Првобитно су кинеска и јапанска писмена била слике — хијероглифи, из којих се развио данашњи начин писања, у којем се још увек могу познати првобитни елементи. Јер те ознаке су стварно описивање идеје (научни назив: идеографија), чије црте не означују појединог глас, — као код нас на пр. а, е, о, т и тд. — него појам, идеју. Такав начин писања не пише имена појединих предмета словима, него извесним знацима се цео појам оживи, „нацрта". Стварно је, дакле, јапанско и кинеско писање — цртање. Например: човек који стоји под дрветом — значи одмор. Излажење сунце поред дрвета — зора. Мач значи — борба. Змија са подигнутом главом значи — опасност. И тако даље.

КИНЕСКА РЕЧИЦА „YU" ИМА ДЕВЕДЕСЕТ ЗНАЧЕЊА!

Европљанин кад пише, он мисли на говор, па — као што каже наш Вук — пише као што говори. Код Јапанаца и Кинеза човек при говору има да мисли на писање, чије сликовне ознаке су, уосталом, врло компликоване, и већ им најсићушнија разлика мења значење. Ми кад напишемо „каткад" или „кадикад", то је у погледу смисла потпуно свеједно. Међутим код њих већ и најмања тачкица на сликовном „писму" има своје посебно значење. Мали потез код ознаке која означује птицу, — мења значење, и од птице постаје — гавран. Друга нека ситна измена — и сад је већ орао.

Друга тешкоћа, због које би њима врло мучно било прећи од идеографије на латиницу, то је што кинески и јапански језик имају врло много речи које су по изговору сасвим сличне, скоро истоветне, међутим им је значење различито. На пример кинеска речица „yu" може имати и мање ни више него деведесет значења! Зависи како се изговори и нагласи. Ту фину разлику у нагласку тешко да би Европљанин могао запазити.

40.000 КИНЕСКИХ ЗНАКОВА — 400 ГЛАСОВА

Сличан је случај и у јапанском језику. Јапанска речица „ха" — према томе како се при изговору нагласи — може да изражава појмове: зуб, лист, точак, крај слом, повез. Кинези имају 40.000 ознака, „писмена" којим означују појмове, а 400 разних гласова. Међутим латиница — исто као и наша ћирилица — може да фиксира само појмове. Зато је за писање источноазиског говора наш начин писања неподесан, пошто наша азбука има кудикамо мање писмена.

Постоје, међутим, и у Јапану и у Кини извесне научне организације чији је циљ кидање са традицијом у том погледу, те подешавање писања европском. Но, досад бар, такви покрети не уживају велику популарност.

Јавна захвалност

Овим путем изражавамо нашу дубоку благодарност свима онима, који су нам поводом смрти наше добре маме, мајке и рођаке

Флоре удв. Андрије Николића Џавера
рођ. Вахтлове

усмено, писмено као и личном присуству на спроводу и прилозима у цвећу хитали да ублаже наш велики бол.

Ујвидек, 7 маја 1944 год.

СТЕВАН НИКОЛИЋ И ИСИДОРА С. МИЛУТИНОВИЋА са породицом.

✝

Тужним срцем извештавамо све рођаке и пријатеље да је наша мила ћерка и сестра

ЗОРА ТАТИЋ

после кратке али тешке болести преминула 7 о. м.

Сахрана ће се обавити у уторак, 9 о. м. после подне у 2.30 часа у Ујвидеку из капеле на св. Алмашком гробљу.

Бачфелдвар, 8 маја 1944 године.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

отац: ВЕСА, брат: РАДА и остала многобројна родбина. 1681

Модерни СПОМЕНИЦИ и надгробни ОКВИРИ од гранита, мрамора или вешт. камена у великом избору и јефтиним ценама.
Каменорезачка индустрија
Уд. Борђа НАЈПАУЕРА и син.
УЈВИДЕК, ЕРЖЕБЕТ ТРГ 2./код гл. поште/

МАЛИ ОГЛАСИ
За 10 речи 2 пенгоа, свака даља реч 15 ф.
Који штампе глуњеву штампију 50% попуста

ТРАЖЊА

ТРАЖИМ ВРЕДНОГ ДЕЧКА за молерски и мазалски занат. Антић Иштван, Ујвидек, Керест ул. 15. 1678

ТРАЖИ СЕ БЕРБЕРСКИ ПОМОЋНИК за одмах. Живан Бељански, 1941 априла 13 ул. бр. 99. 1680

ПРОДАЈА

2 РАДНИЧКА ОДЕЛА и један мантил, мушки бицикл са новим гумама на продају. Балаша Балинт ул. 2, Велики лиман. 1669

КАПУТ И ПРСЛУК од финог Енглеског штофа за средњу особу на продају. Упитати: Етвеш тер бр. 3. код кројача. 1671

КУПУСНОГ СЕМЕНА бели, на продају уз гаранцију. Иван Мидић, Обеће, мали рит. 1683

ДУБОКА ДЕЧИЈА КОЛИЦА на продају. Алфелди ул. 13. 1684

РАЗНО

ZEISS PUNKTAL
КОД КАЗИНЦИ-а диплом. оптичара, Ујвидек, Хитлер, 16. Телефон: 30-30 912

СРЕЋКЕ
државне класне лутрије купите или поручите код **ЛАСЛО ШАНДОРА** главног продавца, Ујвидек, Ержебет трг 7. Цене II класе су: 1/8 10.—, 1/4 20.—, 1/2 40.—, 1/1 80.—.

Масну боју
(фирнис фарбу) и све врсте четака у предратном квалитету добићете у трговини боја, лака и четака
Милан Попов
Ујвидек, Мусолини ул. 1
Филијала: II Ракоци Ф. 55

У ШАЈКАШЂЕРЂУ
огласе за „НОВУ ПОШТУ" прима
Радован Мушицки

Одговорни уредник и издавач.
ВОЈИСЛАВ МАТИЋ
Ротациона штампа: »Уранија«, штампарски завод е издачко подузеће (власник Јован Келемен) за штампарију одговара Јожеф Франк, II Ракоци Ференц ул. 50.
Рукописи се не враћају.